

og navnlig Domstolen i Antwerpen vedvarende have nydt og nyde vor Tillid og Publicums Agtelse; at vi betragte det som en værdifuld Garanti at dømmes af vore Rige og at vi ikke ansee vore Interesser sikrede uden i Hænderne paa dem, som ved en lang Udvøvelse af Handel have lært at kjende, hvad der tjener den bedst, og begrebet dens Aand." Dersom disse Oplysninger ikke kunne tjene til at lade os ganske rolig vedtage det foreliggende Endringsforslag, saa veed jeg virkelig ikke, hvad man skulde kunne anføre for det. Det er Noget, som ikke kan modsiges, og jeg haaber, at naar den høitærede Justitsminister nærmere vil forhøre sig hos de Folk, der have været sendte til Belgien, vil han faae Bekræftelse paa, at Tilstanden der og Meningen om Handelsretten er saaledes, som jeg har paapeget. Dersom man ikke vil have den Tillid til de bedste af vore Handelsmænd, som skulde sidde i denne Ret, at de ville kunne dømme efter et frit Skjøn, det vil sige efter et fornuftigt Skjøn og efter bedste Overbeviisning, saa lad os reent unblade at indføre Handelsretter. Dette skal være en Prøve, som jeg haaber, senere vil blive udvidet til andre Steder i Landet; men lad os ikke prøve paa den Maade, som er foreslaaet af D^{hr}. Jurister; thi derved vil Handelsstanden betages den Nytte, den kan faae af en saadan Ret, idet den ikke vil være til nogen Nytte for den, naar vi ikke tillade den at dømme efter et frit Skjøn. Det ligger desuden i Handelsfagers Natur, at de ikke retfærdigt kunne paadømmes efter strenge juridiske Regler, idetmindste vil det kun kunne stee undtagelsesviis. Jeg haaber derfor, at den høitærede Justitsminister vil gaae med det Fleertal, som har fremsat dette Endringsforslag, og at denne Prøve skal falde saa godt ud, at vi senere skulle komme til at indføre lignende Retter andre Steder i Landet.

Alberti: Det forekommer mig, at de Udtalelser, som vi hørte fra den ærede sidste Taler, ikke egentlig kunne gjælde som Beviis for, at en Handelsret skal dømme efter sin Overbeviisning uden at være bunden af Lovregler; de statistiske Data, som han anførte, synes mig i det Høieste at kunne godtgjøre, at

det var en god eller gode Handelsretter, som han omtalte; men jeg troer ikke, at der laae noget Beviis for, at de, hvis der ved dem var anordnet andre Regler for Beviiset, saa skulde have dømt lettere. Den ærede Taler citerede forskjellige fremmede Bestemmelser. Jeg skal ikke og kan ikke inblade mig paa at omtale dem; men naar vi ville blive ved vor egen Lovgivning hertilands, vil man i de allerældste Love, der have eksisteret i Danmark, lige fra Knud den Stores Tid, finde den Sætning opstillet, at 2 Vidners eenstemmige Forklaring udgjør fuldt Vidnebeviis, fuldt Beviis i en Sag. Denne Sætning har med større eller mindre Reenhed været anerkjendt i den danske Ret, saalænge vi have haft skrevne Love. Dersom man vil tage en anden Beviismaade og forfølge den historisk tilbage til den ældre Tid, f. Ex. det Beviis, der ligger i et skriftligt Document, i Ens Haandskrift, vil man finde høit oppe i Middelaalderen, i Valdemar II's Love, udtalt saadanne Sætninger, at det maa formodes, at allerede dengang gjaldt Haandskrift for fuldt Beviis mod Udstederen. Det er to Hovedarter af Beviis. Naar man nu har i hele vor Lovgivning den fuldstændigste Anerkjendelse af, at disse to Beviisarter maa være afgjørende i Retstrætter mellem Mand og Mand, saa troer jeg rigtignok, at der, for at komme tilbage fra den Sætning, der har vundet en fuldkommen Bevidsthed i vor Retsudvikling, maa kræves noget Mere end en Henviisning til, at der er gode Handelsretter i Udlandet.

Det er jo vistnok saa, at den nyere Tids Retslærde have anstillet meget omhyggelige Undersøgelser om, hvorvidt man skulde have lovbundne Beviisregler, eller om man hellere maatte overlade Afgjørelsen af Retstrætter til Dommerens Skjøn, og det er ogsaa vist, at denne Undersøgelse har ledet dertil, at man i criminelle Sager har troet, at man burde for en stor Deel afvige fra lovbundne Beviisregler og overlade Afgjørelsen til Dommerens Skjøn. Men denne Sætning — jeg forudsætter dens Rigtighed — at det er rettest i criminelle Sager at gaae efter Dommerens Skjøn, beviser endnu ikke, at det Samme skal være det Retteste i private Sager. Vi behøve slet ikke i denne Henseende